

OBSAH :

SAMOSPRÁVA :Komunálne voľby 2006
Dušan Sloboda**EKONOMIKA :**Rozpočtové ilúzie
Peter Gonda**ZAHRANIČNÁ POLITIKA :**Prečo republikáni prehrali
Katarína Podracká**GLOSA :**Rozpad eura a slovenské peňaženky
Ondrej Dostál

KOMUNÁLNE VOĽBY 2006

Dušan Sloboda

Máme za sebou ďalšie voľby. Po tých prezidentských a európskych v roku 2004, regionálnych v roku 2005 a parlamentných v roku 2006 prebehli i voľby komunálne, navyše s prívlastkom najdôležitejšie z volieb tohto rangu po roku 1989.

Účasť

Občania v jednom z prieskumov (FOCUS 2005) deklarovali, že spomedzi volených predstaviteľov verejného života požívajú najväčšmi ich dôveru starostovia obcí resp. primátori miest (59%) a poslanci obecného či mestského zastupiteľstva (47%). Dokonca, pokiaľ ide o otázku možností zlepšenia života v obciach a mestách, významná časť respondentov sa spolieha najmä na starostov a primátorov (44%) alebo na poslancov zastupiteľstiev (28%).

Spomínané čísla korešpondujú i s účasťou voličov na komunálnych voľbách. Tá síce od prvých slobodných komunálnych volieb v roku 1990, kedy dosiahla takmer 64%, postupne klesá, ale od roku 1994 sa drží na stabilnej úrovni oscilujúcej okolo 50%. V roku 2002 prvý raz tesne nepresiahla 50% a tento trend pokračoval i v tomto roku, kedy voľby pritiahli k urnám necelých 48%, čo však bolo vnímané ako pozitívne prekvapenie.

Odlíšná bola účasť na vidieku (62%) a v mestách (37%). Z 50 územných obvodov, na ktoré sa Slovensko administratívne delí, bola najnižšia účasť práve v dvoch našich veľkomestách: 27% v Košiciach a 33% v Bratislave. Je otázne, či má zmysel, aby každé z týchto miest spravovali približne štyri stovky poslancov, ak ľudia nemajú záujem poveriť ich takouto funkciou, a nakoľko legitímny je ich mandát.

S „podporou“ vlády

Na jednej strane je mierne klesajúci záujem ľudí využiť svoje právo voliť, na strane druhej je rastúci význam samospráv obcí a miest v rámci decentralizovaného Sloven-

ska. Tie dnes požívajú nevíanú nezávislosť, a to vrátane fiškálnej autonómie. Keďže samosprávy získali právomoc určovať a vyrubovať na svojom území miestne dane a daňové príjmy prostredníctvom podielovej dane prichádzajú do rozpočtov samospráv na základe objektívne daných kritérií, centrálna vláda stratila viaceré páky, ako ovplyvňovať chod obcí a miest. Napriek tomu, vládne strany na čele so Smerom v kampani presviedčali ľudí v regiónoch, že sú to práve ich kandidáti, ktorí pre obec či mesto dokážu „zabezpečiť“ viac, ak budú zvolení. Ako sme sa mohli dočítať vo volebných novinách *Náš Smer*: „Ak treba hľadať zdroje, kde sa dá, aj lobing je namieste, ale je rozdiel, ak lobuje politický bezdomovec alebo kandidát za koalíčné strany“. Odkaz bol jasný: ak to myslíte s rozvojom svojej obce či mesta úprimne, zvolte si doma radšej tých, ktorých budú počas nasledujúcich štyroch rokov vítať na ministerstvách či župných úradoch ovládaných nominantmi koalíčných strán s otvorenou náručou plnou eurofondov. Na tieto otvorene korupčné a klientelistické praktiky však spomedzi voličov krajských miest „skočili“ len Nitrania a Bystričania.

Stop „gubernátorom“

Šokom pre SNS musela byť prehra arogancie moci a koniec šesnásťročného vládnutia Jána Slotu v Žiline. Dost si povedali i občania Považskej Bystrice a nezvolili expodpredsedu HZDS Ľuboša Lackoviča štvrtý raz po sebe. Nevyhral ani kandidát národného frontu Tibor Baran (SMK, SMER, SF, ANO, KSS, HZD, ASV, S.O.S., PS, Nádej, ZSNS) v Šali a stop tak dostali i jeho podivné metódy „outsourcingu“ nevýhodné pre mesto. No zďaleka nie všetci gubernátori dostali od občanov červenú. Svoj štát v štáte, kde neplatia v plnej miere zákony tejto krajiny, bude i nasledujúce obdobie v obci Brunovce „hájiť“ viacnásobný nepriateľ informácií Dušan Močko.

Kto je víťaz?

Odpoveď nie je jednoznačná. Videné len prizmou celkového počtu získaných postov starostov, primátorov a poslancov sa zaň môže vyhlasovať „štátostrana“ Smer. Avšak, pomer počtu voličov na jedného zvoleného poslancu v malých obciach oproti mestám je neporovnateľný. A ak sa pozrieme na zloženie samosprávy prvých desiatich najväčších miest – miest s najväčšími rozpočtami – Ficovi nasledovníci v komunále veru až tak víťazne nepochodili.

Ľahšie sa však identifikujú individuálne víťazstvá. Jedným z tých viditeľných a prekvapivých zároveň bol i úspech „oranžovej revolúcie“ v Prešove v podaní znovu nájdeného strateného syna Pavla Hagyarího. Ten voličom metropolu Šariša sľúbil okrem vybudovania metra snád všetko. O to ostrejšie bude plnenie jeho sľubov sledované.

Bez volieb

Vopred bolo známe, že v 21 obciach komunálne voľby nebudú v plnej miere vykonané. Buď sa nenašiel ani jeden kandidát na funkciu starostu, alebo potrebný počet kandidátov na poslancu, a v 4 obciach sa voľby nekonali vôbec, keďže sa nenašiel čo i len jeden občan s ambíciou byť zvolený. Nie je náhodou, že ide zväčša o demograficky prestarnuté obce s menej než 200 obyvateľmi, a len niekoľko stotisícovými rozpočtami, no o to väčšími výzvami pre volených zástupcov zvládnuť balík legislatívy určujúcej kompetencie samosprávy, pracujúc len na čiastočný úväzok. Nie je náhodou, že sa tento problém prehladá a nepredchádza sa mu systémovým riešením, teda komunálnou reformou.

Namiesto združovania obcí, kde ľudia nemajú záujem spravovať veci verejné, sa v nich dočkáme vyhlásenia nových volieb. A tie sa budú konať opätovne a znovu až dovtedy, kým občania nezvolia svojich zástupcov. Na Slovensku je to tak.

Autor je analytik KI.

ROZPOČTOVÉ ILÚZIE

Peter Gonda

December je nielen čas (pred)vianočnej atmosféry a obdarovávaní sa darčekom, ale tiež čas, keď sa zvyčajne v parlamente schvaľuje rozpočet verejnej správy. Mnohí politici práve v tomto období ožívujú rozpočtové ilúzie, napríklad ilúziu ich rozdávaní „rozpočtových darčiek“. Premiér Fico a minister financií Počiatek predstavujú svoj začiatok s rozpočtom takmer ako zázrak: ako „zodpovedný, úsporný a zároveň sociálny a solidárny rozpočet“. Bližší pohľad optikou ekonomických východísk a ešte viac v porovnaní so žiaducim smerovaním však napovedá, že ide o rozpočtové ilúzie.

Najrozšírenejšou ilúziou je *ilúzia zodpovedného, resp. hospodárneho rozpočtu*. Rozpočtovaný deficit verejných financií na rok 2007 na úrovni 2,9% HDP je síce nižší ako v roku 2006, ale iba približne o 1 percentný bod. V období vysokého a zrýchľujúceho sa ekonomického rastu to je neospravedliteľný luxus. Platí to o to viac, že vlády zvyknú najviac mňať posledný rok svojho volebného cyklu a naopak prvý rok sa snažia správať čo najviac hospodárne. Predchádzajúcej vláde sa podarilo pri menej priaznivých ekonomických podmienkach znížiť deficit verejných financií prvý rok svojho pôsobenia až o približne 4 percentné body HDP.

Súčasná vláda neplánuje dosiahnuť ani mierne zníženie deficitu verejných financií pribrzdením celkových verejných výdavkov, ale podstatne vyššími príjmami, najmä daňovými, ktoré „pritečú“ do rozpočtu ako dôsledok zlepšenej tvorby zdrojov v ekonomike. Nižší deficit verejných financií tak bude zabezpečený vďaka zlepšovanej ekonomickej situácii, nie vďaka výslednému ušetreniu vo výdavkoch.

Ilúzia úspornosti, resp. šetrenia verejných výdavkov je potvrdená číslami, z ktorých vyplýva, že súčasná vláda vyčlenila iba v štátnom rozpočte na rok 2007 o 17 mld. Sk viac výdavkov ako v roku 2006 odchádzajúca vláda Mikuláša Dzurindu. Výdavky štátneho rozpočtu, ako aj celkovo verejných výdavky, sa majú v roku 2007 dokonca zvýšiť viac, ako sa očakáva inflácia. Svojím objemom na konci roka 2007 môžu zodpovedať približne 120 tisíc Sk na obyvateľa a až cca 300 tisíc Sk na jedného pracujúceho. Vláda Roberta Fica pripravila a do parlamentu predložila prvý rozpočet, ktorý nie je úsporný, ale ktorým prehlbuje deformácie verejných výdavkov z minulosti: týkajúce sa celkových verejných výdavkov, ako aj štruktúry verejných výdavkov.

Najväčjšou deformáciou v štruktúre verejných výdavkov je rozpočtované prehlbenie zasahovania vlády do konkurencie na trhu. Exemplárnym prípadom (nielen kvôli spadnutiu do „výdavkovej pasce EÚ“) je pôdohospodárstvo, ktoré sa stalo pre slovenskú vládu v rozpočte prioritou. Dotácie z daní do tohto odvetvia majú v roku 2007 predstavovať až 19,5 mld. Sk. Zodpovedalo by to situácii, keď by sa hypoteticky každý pracujúci v priemere poskladal 9 000 kuru-

nami na dotáciu do pôdohospodárstva, zodpovedajúcu až cca 240 000 Sk na jedného pracujúceho v tomto odvetví. Vláda predložila v rozpočte aj to, že z daní musia daňovní platelia prispieť poľnohospodárom na dorovnanie priamych platieb celkovo až 4,4 mld. Sk, čo je viac ako 3 násobné zvýšenie oproti roku 2006.

Paradoxom je, že poľnohospodári by aj bez dorovnania získali v roku 2007 vyšší objem priamych platieb iba z prostriedkov EÚ, ako mali k dispozícii v roku 2006 z priamych platieb z EÚ a zo štátneho rozpočtu spolu. Vyvstáva otázka, prečo z daní prispievať niektorým podnikateľským subjektom, ktoré ich ani nepotrebujú a podnikajú v odvetví, kde sú nemalé prebytky.

Vláda celkovo počítá v roku 2007 s vyšším objemom výdavkov do hospodárstva ako na ktorúkoľvek základnú funkciu vlády – na obranu, bezpečnosť alebo na spravodlivosť. Práve však selektívna „pomoc“ podnikateľom z našich daní je kľúčovým ekonomickým a etickým problémom, keďže napríklad

Vláda Roberta Fica pripravila a do parlamentu predložila prvý rozpočet, ktorým prehlbuje deformácie verejných výdavkov, týkajúce sa celkových verejných výdavkov a tiež štruktúry verejných výdavkov. Príkladom je vyše trojnásobné zvýšenie priamych platieb poľnohospodárom z našich daní.

farmár Marián získa „výhodu“ na úkor iného, napríklad obuvníka Jozefa. To spôsobuje slovami Murraya Rothbarda v spoločnosti „kastovný konflikt“. Dôsledkom býva vyššia pohodlnosť podnikateľov v dotačnom odvetví, závislosť podnikania a investovania od vládnej „pomoci“ a následne rozširovanie neetických očakávaní a záujem iných o obdobnú vládu „podporu“. Poskytovanie štátnej prémie a zvýhodnených úrokov na hypotekárne úvery sú príkladmi nepriameho dotovania sporiteľní a bánk, nie prejavom vládom deklarovaného „sociálneho rozpočtu“.

Ilúzia sociálneho, resp. solidárneho, rozpočtu je dokumentovaná nielen zvýšenou váhou verejných výdavkov do oblastí, kde pôsobia subjekty zamerané na zisk. Primárny problém je v protirečivom spojení týchto dvoch slov. Sociálna nemôže byť „rozpočet“ alebo niekto, kto dáva z peňazí iných, ale iba človek, ktorý dobrovoľne dáva druhému, resp. iným, zo svojich peňazí. Ilúzia sociálnosti rozpočtu je do určitej miery potvrdená aj výdavkami, ktoré nie sú pre ich poberateľov

potrebné (napríklad prídavky na deti nie chudobným rodičom) a ktoré sú napríklad iba „jednorazovým pošteklenním“ (napríklad pôrodné).

V rozpočte na rok 2007 sa nepremrhal iba priestor na viditeľnejšie redukcie verejných výdavkov, ale aj na zníženie daní a osobitne sociálnych odvodov. Naopak, parlament prijal vládny návrh, ktorým sa znižuje a ruší nezdaniteľné minimum pre ľudí so stredne vyššími a vyššími príjmami. Tým sa trestajú prevažne úspešnejší, prehlbuje sa skrytá progresivita v zdaňovaní príjmov fyzických osôb „rovnou“ daňou a zvyšuje sa komplikovanosť daňového systému.

Ilúziu hospodárnosti potvrdil aj snahy ministerstva financií použiť vyššie ako plánované príjmy z DPH vo výške 2,7 mld. Sk na ďalšie výdavky, nie na zníženie deficitu verejných financií. Opodstatnené by bolo do budúcnosti uvažovať pri tak rastúcich výnosoch z daní o znížení ich sadzieb.

Súčasná vláda sa neodhodlala ani v prvom roku jej vládnutia na aspoň čiastočne reformné kroky vo verejných výdavkoch a daniach a odvodoch. Z jej prvého rozpočtu však vyplýva niekoľko rizík, potvrdzujúcich *ilúziu zodpovedného rozpočtu*. Najväčšie riziká sú zabudované predovšetkým v zdravotníctve (napríklad nerozpočtované cca 4 mld. Sk na prípadné zvýšenie zdravotných odvodov za poistencov „štátu“ aj po apríli 2007) a napríklad nerozpočtované prostriedky (cca 1,7 mld. Sk) na vyplatenie vianočného príspevku dôchodcom, ktorý sa stal pravidelnou štátnou dávkou. Nárast výdavkov v ďalšom období môže spôsobovať aj vyšší dopyt pacientov neplatiacich symbolické poplatky, netransformovanie nemocnic a odloženie možnosti ich exekúcií, ako aj požiadavky v nadväznosti na sľuby vlády odškodniť klientov nebankových subjektov, či realizácie kapitálových výdavkov, ktoré sa zmrazilo na rok 2007.

Vláda Roberta Fica predložila svoj prvý rozpočet, v ktorom preniesla z minulosti a aj prehlbila niektoré rozpočtové ilúzie a deformácie vo verejných financiách. Jediný čas vysokého ekonomického rastu a prvého roka volebného cyklu na odbúravanie deformácií verejných financií a zásadný posun smerom k vyrovnanému rozpočtu sa premrhal. Vláda nemusela napríklad dať do rozpočtu dorovnanie priamych platieb poľnohospodárom a naopak, mohla dosiahnuť úspory verejných výdavkov zásadnejšími a opodstatnenými škrtmi, napríklad rozhodnutím neposkytovať „podporu“ aj podnikateľským subjektom v iných odvetviach, neposkytovať štátnu prémie a stavebné sporenie, bonifikáciu za hypotekárne úvery, neposkytovať univerzálne prídavky na deti všetkým rodičom a podobne. Ilúziou by však bolo očakávať tieto a podobné systémové kroky od súčasnej vlády v niektorom z ďalších rokov jej vládnutia.

Autor je ekonomický analytik KI

PREČO REPUBLIKÁNI PREHRALI

Katarína Podracká

Prehra republikánov vo voľbách do amerického Kongresu je dôsledkom viacerých zlyhaní. Zlyhaní prezidenta Busha a jeho administratívy, zlyhaní republikánov a ich počtom síce nie veľkej, ale o to vplyvnejšej súčasti - neokonzervatívcov.

Väčšina komentátorov identifikovala ako dôvody prehry republikánov korupciu v radoch konzervatívnych politikov (škanďaly Marka Foleyho a Jacka Abramoffa), neustále zvyšovanie výdavkov štátu, nezvládnutie problému nelegálnej imigrácie, predvolebnú stratégiu prezidentovho poradcu Karla Rova, ale ako hlavný dôvod volebnej prehry jednoznačne dominoval Irak. V prieskumoch verejnej mienky, už mesiace pred voľbami dosahoval podiel voličov nespokojných s Bushovou politikou 60 percent, pričom za hlavný dôvod nespokojnosti uvádzali agentúry práve vývoj situácie v Iraku.

Demokrati nevyhrali voľby vďaka svojmu programu, ktorý hádam s výnimkou zvýšenia minimálnej mzdy v voľbách vôbec nezarezoval. Vyhrali vďaka vlne všeobecného odporu americkej spoločnosti voči patovej situácii v Iraku. Demokratom sa podarilo získať na svoju stranu kľúčové skupiny nezávislých, umiernených a mestských voličov. Stratégia Karla Rova upriamiť strednú vrstvu na otázku znižovania daní, Hispancov na zmenu imigračnej politiky, či zmobilizovať tradičnú „evangelical base“ na zákaz klonovania, nebola tentoraz úspešná. U hispánskych voličov získali demokrati 70 percent a republikáni stratili podporu u katolíckych a konzervatívnych židovských voličov. Rozhodla však stredná vrstva. Stredná vrstva, ktorá v roku 1994 dala republikánom 54 percent hlasov, v týchto voľbách 53 percentami podporila demokratov. Za zmienku stojí, že volebné okrsky, ktoré najčastejšie prešli k demokratom, boli z 90 a viac percent zložené z bielych voličov. Stratilo sa totiž prepojenie medzi otázkou národnej bezpečnosti a súčasnou situáciou v Iraku. Otázka národnej bezpečnosti naďalej zostáva pre umiernených voličov kľúčovou, avšak spôsob akým Bushova administratíva postupuje v Iraku, čoraz viac odmietajú.

Lavína kritiky na vývoj situácie v Iraku sa v posledných mesiacoch stupňovala nielen zo strany demokratov, ale silnela aj opozícia v rámci republikánov. Niektorí neokonzervatívci, ktorí sú všeobecne považovaní za „architektov“ vojny v Iraku a jej najhlasnejších advokátov, sa svojimi výrokmi v poslednom období dištancovali od politiky vedenej Bushovou administratívou a odmietli uznať svoj diel zodpovednosti za nelichotivý vývoj situácie v Iraku. Kritika znútra rezonovala aj v médiách, keď časopis Vanity Fair tesne pred voľbami uverejnil upútavku na pripravovaný článok, v ktorom pod veľavravným názvom NEO CULPA poukazuje na to, že už aj prezidentovi „najbližší“ muži sa od neho odkláňajú a nesúhlasia s jeho stratégiou. Článok obsahuje veľmi kritické výroky prominentných neokonzervatívcov k otázke postupu Bushovej administratívy v Iraku. Aj keď viaceré z použitých citátov boli staršieho dáta (pozri reakciu neocons: „Vanity Unfair“ na National Review Online), bolo to po prvýkrát, čo boli v podobe dištancovania sa od Busha prezentované verejnosti.

Richard Perle, spoluautor Projektu pre nové Americké storočie, vášnivý agitátor zvrhnutia režimu Saddama Husseina, pre ktorého bol Irak „kandidátom“ na demokratickú reformu s veľmi dobrými šancami uspieť, v spomínanom interview pre Vanity Fair uviedol, že totálna porážka v zmysle stiahnutia amerických jednotiek a ponechania zlyhajúceho štátu zmietať sa v anarchii nie je síce nevyhnutná, ale stáva sa najpravdepodobnejšou alternatívou. Príčinou zlyhania je „katastrofálna nefunkčnosť Bushovej administratívy“, pričom Bush si „nevedomil rozsah opozície a nelojálnosti v rámci svojej administratívy“. Ešte ďalej zašiel Eliot Cohen, člen Defence Policy Board, ktorý tvrdí, že kvôli

predpokladali, že Irak je sekulárny štát, ktorého inštitúcie a nástroje kontroly budú fungovať aj pod novým vedením. Týmto a ďalšími omylmi Američania zdiskreditovali myšlienku demokracie v celom regióne, kde je dnes vnímaná cez prizmu chaosu a násillia.

Odrazom dôležitosti otázky Iraku pre voľby 2006 do Kongresu Spojených štátov je rezignácia ministra obrany Donalda Rumsfelda, ktorá nasledovala okamžite po voľbách. Pri jej oznámení verejnosti Bush povedal: „Uvedomujem si, že veľa Američanov včera volilo, aby vyjadrili svoj nesúhlas s postupom /v Iraku/. Nová prezidentova voľba padla na Roberta Gatesa, ktorý pri nominačnom vystúpení pred Senátom na otázku, či USA vyhrávajú vojnu v Iraku odpovedal „Nie, pane“. Americká spoločnosť vykazuje znaky únavy z vyhranených straníckych sporov. Voliči poslali politikom odkaz, že si neželajú konflikty, ale spoluprácu oboch strán na riešení problémov. Je predpoklad, že demokrati, ktorí sami nedisponujú jasnou stratégiou riešenia irackej krízy, nebudú vyvolávať ostré strety s Bushovou administratívou. Situácia skôr naznačuje, že demokrati a republikáni budú v nasledujúcich dvoch rokoch smerovať k spolupráci a hľadaniu kompromisov. Prejavom nového modus operandi je aj nedávna rezignácia Johna Boltona, veľvyslancu USA pri OSN. Bolton, ktorý mal reputáciu „jastraba“ a unilateralistu, sa už nebude ďalej uchádzať o funkciu, keď o pár týždňov vyprší jeho dočasná nominácia. Jeho zvolenie v Senáte bolo viac než rok blokované demokratmi, ale aj niektorými republikánmi.

www.laughatliberals.com

Príčinou víťazstva demokratov nebol ich program, ktorý – snáď s výnimkou zvýšenia minimálnej mzdy – u voličov vôbec nezarezoval. Vyhrali vďaka vlne všeobecného odporu americkej spoločnosti voči patovej situácii v Iraku. Kľúčové pre ďalší vývoj bude, ako sa Bushova administratíva vysporiada so situáciou v Iraku. Prípadné zlyhanie by totiž mohlo mať za následok diskreditáciu konzervatívnej zahraničnej politiky.

„neuveriteľnej nekompetentnosti administratívy bude Amerika čeliť dlhodobým následkom, ktoré postihnú nie len Irak a celý región, ale budú mať globálny dopad“. Neokonzervatívec Kenneth Adelman dnes považuje tím národnej bezpečnosti za nekompetentný, nefunkčný a najneschopnejší od čias prezidenta Trumana. Myšlienku demokratizácie Iraku považuje aj naďalej za správnu a potrebnú, ale tvrdí, že Bushova administratíva ju jednoducho nie je schopná zrealizovať. Podobný názor zdieľa aj exneokonzervatívec Francis Fukuyama, ktorý sa pre Financial Times v júli 2006 vyjadril, že jeho „najväčšia výčitka voči Bushovi je, že zlyhava vo vládnutí. Vládnúť znamená zaangažovať do procesu rozhodovania ľudí, ktorí majú obrovské vedomosti, a počúvať ich. V tomto smere je Bush príšerný.“ Podľa Davida Fruma z AEI, Spojené štáty mylne

Pre konzervatívcov a samozrejme aj samotnú Ameriku bude kľúčové, ako sa Bushova administratíva vysporiada so situáciou v Iraku. Prípadné zlyhanie by totiž mohlo mať za následok diskreditáciu konzervatívnej zahraničnej politiky. Rovnako dôležité pre budúcnosť amerického konzervativizmu je vysporiadanie sa s čoraz silnejúcimi hlasmi, že George Bush v skutočnosti nie je „compassionate conservative“, ako to deklaroval vo svojej prezidentskej kampani, ale reprezentuje tzv. „Third Awakening“ Protestantského evanjelizmu.

Autorka je politologička a spolupracovníčka KI.

ROZPAD EURA A SLOVENSKÉ PEŇAŽENKY

Ondrej Dostál

Na úvod dve správy. Jedna dobrá a jedna zlá. 1. Euro sa rozpadáva. 2. Priemerného slovenského občana sa to veľmi nedotkne. Ktorá z týchto správ je dobrá a ktorá zlá, nech posúdi každý sám.

Rozpad eura predpovedali viacerí významní svetoví ekonómovia. Napríklad nedávno zosnulý Milton Friedman v roku 2002 upozorňoval, že ekonomické a kultúrne rozdiely medzi krajinami Európskej menovej únie sú tak vážne, že nakoniec vyústia až do jej úplného rozpadu. Friedman odhadol, že eurozóna sa rozpadne do 5 až 15 rokov. Avšak to, že k rozpadu eura príde už v roku 2006, snád' s výnimkou barónky Margaret Thatcherovej nepredpokladali ani tí najväčší optimisti. Teda vlastne skeptici.

Napriek tomu sa euro v priebehu roku 2006 začalo rozpadávať. Konkrétne v Nemecku. Môže sa zdať zvláštne, že práve v tomto tradičnom motore európskej integrácie, ale keď mohli euroústavu zastaviť Francúzi, prečo by rozpad eura nemohli odštartovať Nemci? Agentúry priniesli začiatkom novembra správu, že „vyššie 1000 nemeckých bankoviek sa v posledných mesiacoch záhadne rozdrobilo, pričom polícia tvrdí, že na krehkých papierových peniazoch našla kyselinu. Bankovky, väčšina z nich s hodnotou menšou než 100 eur, sa od júna objavili už v 17 mestách.“ Jedna lastovička, ani tisíc rozpadnutých bankoviek síce leto nerobia, ale signál je to neprehliadnuteľný. Nejakto to začať musí.

Slovákovi sa však táto tendencia aspoň v najbližšej budúcnosti príliš nedotkne. A nielen preto, že na Slovensku ešte stále platíme korunami. Tento „nedostatok“ zrejme veľmi rýchlo prekonáme. Pre novú Ficovu vládu je čo najrýchlejší termín zavedenia eura rovnakou posvätnou krávu ako pre predchádzajúcu Dzurindovu. Žiadne zamýšľanie sa aj nad negatívnymi dopadmi vstupu do eurozóny, žiadny pokus podmieniť vstup do menovej únie splnením nejakých vlastných kritérií, žiadne zvažovanie, či sa treba so zavádzaním eura ponáhľať, alebo zvoliť opatrnejší prístup. V tomto sa červený minister financií Počiatek s modrou Miklošom podpísanou krávu od modrého ministra financií Mikloša s červenou Počiatkom podpísanou krávu neliší ani v najmenšom.

Dôvod, prečo sa nás problémy s eurobankovkami príliš nedotknú, je oveľa prozaickejší. Zo Slovenska bude totiž po zavedení eura krajina euromincí. Najmenšia eurobankovka má hodnotu 5 eur, čo je zhruba 175 korún. Čiže všetky naše slovenské dvadsaťkorunáčky, päťdesiatkorunáčky a stokorunáčky vymeníme za euromince. Výrobcovia peňažien sa iste potešia, lebo Slovákovi tie doterajšie po prechode na euro už nebudú stačiť. Najvhodnejším modelom peňažien na bežnú potrebu priemerného slovenského občana (platiteľov miliónárskej dane si všimnúť nemusíme) sa stane kožený mešec na mince. Čert ber eurobankovky! Kov je kov. Ten niečo vydrží.

Autor je riaditeľ KI a koordinátor Iniciatívy proti európskej ústave

UDIALO SA:

- 1) Dňa 7. novembra 2006 KI sa analytička KI Zuzana Humajová vyjadrovala k predĺženiu povinnej školskej dochádzky pre TA3.
- 2) Dňa 7. novembra 2006 sa v Ružomberku uskutočnila II. environmentálna konferencia Konzervatívneho inštitútu M. R. Štefánika s názvom **Alternatívy rozvoja lesného hospodárstva v SR**.
- 3) Dňa 9. novembra 2006 sa v Pálffyho paláci v Bratislave konal konzervatívny klub na tému **Prvý rozpočet Ficovej vlády: je spokojnosť namieste?** Na konzervatívnom klube o rozpočte verejnej správy na roky 2007 až 2009 spolu diskutovali František Palčko, štátny tajomník Ministerstva financií SR, Ján Oravec, prezident Združenia podnikateľov Slovenska, Peter Gonda, ekonóm KI, moderoval Robert Žitňanský, týždenník .týždeň.
- 4) Dňa 12. novembra 2006 sa ekonomický analytik KI Peter Gonda vyjadroval pre STV k návrhu štátneho rozpočtu na rok 2007.
- 5) V dňoch 10.-12. novembra 2006 analytička KI Zuzana Humajová na medzinárodnej konferencii **Inovácie v škole**, ktorú organizovalo Združenie Orava pre demokraciu vo vzdelávaní, prezentovala výsledky analýzy **Čitateľská gramotnosť ako problém kvality vzdelávania v slovenskom základnom školstve**, ktorá je jedným z výstupov KI v oblasti vzdelávacej politiky. V panelovej diskusii Zuzana Humajová zároveň vystúpila s návrhom stratégie reformných krokov v regionálnom školstve a s prezentáciou návrhu nového školského zákona.
- 6) Dňa 13. novembra 2006 sa ekonóm KI Peter Gonda zúčastnil medzinárodnej konfe-

rencie **The Future of the European Union. Where do we go now?**, ktorú v Prahe spoluorganizovali The European Foundation (Veľká Británia), Centrum pro ekonomiku a politiku (Česko) a The Foundation for Economic Education (USA).

7) Dňa 15. novembra 2006 veľvyslanec USA na Slovensku Rodolphe Vallee prezentoval v Bratislave **Iniciatívu Veľvyslanectva USA v oblasti vyššieho vzdelávania**, ktorá sa sústreďuje na zintenzívnenie spolupráce medzi americkými a slovenskými univerzitami v oblasti spoločného výskumu a študijných programov a na prehĺbenie partnerstva medzi súkromným sektorom a vysokými školami na Slovensku. KI sa spolu so školou BISLA podieľal na otvorení iniciatívy.

8) Dňa 16. novembra 2006 sa vo V-Klube v Bratislave uskutočnila prezentácia knihy **Vladimíra Palka ml. Bernard Jaško a spol.** o politických procesoch v 50. rokoch, ktorú spoluorganizovali KI, Ústav pamäti národa a občianske združenie Hlbiny. Následne sa uskutočnila diskusia na tému **Čo zostalo z nádejí Novembra 1989**, kde sa zúčastnili František Mikloško, Vladimír Palko, František Šebej a Ondrej Dostál.

9) V dňoch 16.-19. novembra 2006 sa Peter Gonda a Ľuboš Mikuška spolu s ďalšími spolupracovníkmi KI zúčastnili medzinárodnej konferencii **Exploring F. A. Hayek and The Road to Serfdom**, ktorú vo Viedni organizoval The Neuwaldegg Institute.

10) V dňoch 19.-20. novembra 2006 navštívil Slovensko bývalý štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí Kanady **David Kilgour**. Prednášku pána Kilgoura o situácii v Číne v oblasti ľudských práv, ktorá sa uskutočnila dňa 20. novembra 2006 vo V-Klube, spoluorganizovali internetový denník Veľká epocha a KI.

11) Dňa 20. novembra 2006 sa ekonomický analytik KI Peter Gonda vyjadroval pre ČTK k odkazu **Milona Friedmana**, ktorý zomrel dňa 16. novembra 2006.

12) Dňa 21. novembra 2006 organizoval KI spolu s Vysokou školou manažmentu (VŠM) prednášku profesora **Jozefa Kelemena Kultúra, veda a technika znalostnej spoločnosti**, ktorá sa uskutočnila v rámci „Týždňa vedy 2006“ v priestoroch VŠM v Bratislave-Petržalke.

13) Dňa 28. novembra 2006, v posluchárni Ekonomickej univerzity v Bratislave sa ekonomický analytik KI Peter Gonda zúčastnil diskusie **Euro 2009 - výzvy a riziká vstupu Slovenska do eurozóny**.

14) Dňa 28. novembra 2006 vystúpili analytička KI Zuzana Humajová a spolupracovníci KI Zuzana Klačanská a Martin Hanus na konferencii **Multikulturalizmus na Slovensku: Realita alebo fikcia; perspektíva alebo hrozba?**, ktorá sa konala v Primaciálnom Paláci v Bratislave. Organizátorom konferencie bola Nadácia Milana Šimečku.

15) Dňa 29. novembra 2006 sa analytik KI Dušan Sloboda vyjadroval pre STV na tému **hospodárenia samospráv**. Dňa 30. novembra 2006 sa analytik KI Radovan Kazda vyjadroval pre TV Markíza k téme **dotácií pre poľnohospodárov**.

KONZERVATÍVNY
INŠTITÚT
M. R. ŠTEFÁNIKA
M. R. ŠTEFÁNIK
CONSERVATIVE
INSTITUTE